

Финансиране на изпълнителите на здравна помощ

Доц. Надя Велева

Финансиране на изпълнителите на здравна помощ

Как чрез един или друг начин на финансиране да се предизвикат стимули или санкции за конкретно поведение на здравните заведения и отделните изпълнители на здравни услуги?

Системи за заплащане на изпълнителите на здравни услуги

За разлика от начините на финансиране, които отчитат *източника на приходи* в **системите за заплащане** се акцентира върху *разчетната единица (базата)* за получаване на финансови ресурси.

Системи за заплащане на изпълнителите на здравни услуги

- ▶ При *един и същи начин на финансиране* могат да се прилагат *една или повече системи за заплащане* (възстановяване на разходи) на различните видове здравни структури.

Основни изисквания към системите за заплащане:

- ▶ Да стимулират качеството на оказваната помощ и по-висока ефективност на здравната единица;
- ▶ Да позволяват контрол на здравните разходи;
- ▶ Да осигуряват географска, социална и организационна справедливост в разпределението на ресурсите;
- ▶ Да носят удовлетвореност за медицинските специалисти;
- ▶ Да носят удовлетвореност за пациентите.

Класификации на системите за заплащане

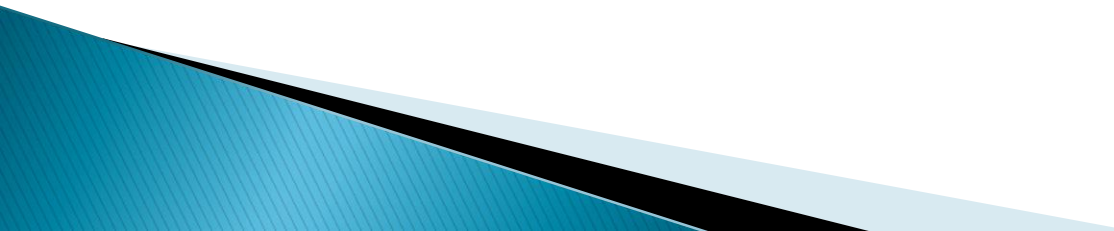
Според зависимостта на финансирането от *обема* на обслужването:

- отворени
- затворени

Според *момента на определяне на размера* на финансирането:

- ретроспективни
  - проспективни
-

Основни системи за заплащане на здравните заведения

- ▶ Заплащане за вид услуга (fee-for-service)
  - ▶ Заплащане за посещение (per visit)
  - ▶ Заплащане за леглоден (per diem)
  - ▶ Заплащане за случай (per case)
  - ▶ Общ бюджет (global budget)
  - ▶ Заплащане на глава от населението (per capita)
-

Заплащане за вид услуга (fee-for-service)

Приложение – частни здравни заведения, лекарски практики, практики на дентални медици, ПМП

Получават се приходи директно от пациентите или от трето звено – ЗОФ, община и др., по цени за всеки отделен вид извършена услуга (напр. преглед, лечение на кариес, ехография и т.н.)

Отворена и ретроспективна система.

Заплащане за посещение (per visit)

- ▶ Приложение – извънболнични звена, ПМП
- ▶ Получава се определена сума за цялостното обслужване (*всички видове услуги от даден пакет дейности*) на база всяко посещение на преминалите болни.
- ▶ Възможно е вариране на сумата в зависимост от специалността на лекарите и поредността на посещенията.
- ▶ Отворена (брой посещения, брой пациенти) и ретроспективна система.

Заплащане за леглоден (per diem)

- ▶ Приложение – болници и други стационарни звена.
- ▶ Получава се определена сума за цялостното обслужване на база за всеки леглоден на преминалите болни.
- ▶ Възможност за вариране на сумата, в зависимост от диагнозата и вида или категорията на болницата.
- ▶ Отворена (продължителност на лечение и брой пациенти) и ретроспективна система.

Заплащане за случай (per case)

- ▶ Приложение – стационарни звена или амбулаторни звена (ПМП)
- ▶ Получават се приходи по фиксирани или фактически цени за цялостното лечение и пребиваване на даден пациент в здравното заведение.
- ▶ Случаите са диференцирани по диагнози или групи от диагнози (case-mix).
- ▶ Ненапълно затворена система (брой случаи) във варианти на ретроспективна или проспективна.

Заплащане за случай (per case)

- ▶ „Кейс–микс“ е научен подход за класифициране на състава на болните, пребиваващи в здравното заведение, според тяхната нозология и други признаци.
- ▶ Един от най–разпространените варианти на тази система е заплащането за случай от дадена **диагностично свързана група (ДСГ)**.

Общ бюджет (global budget)

- ▶ Приложение – **болнично финансиране**
  - ▶ Здравните заведения получават определени (лимитирани) финансови средства за задоволяване на всички свои нужди за даден период.
  - ▶ Варианти – **исторически бюджет** (разходи за предходен период) и **гъвкав бюджет** (обем и качество на мед. помощ).
  - ▶ Най-**затворената** система, **проспективна**.
- + простота, контрол над разходите
– недофинансиране, нереално финансиране, демотивация на изпълнителите

Заплащане на глава (per capita)

- ▶ Приложение – *първична медицинска помощ (ОПЛ)*
- ▶ Получава се фиксирана сума за цялостно обслужване (или комплексен пакет услуги) *за всеки записан в регистъра или обслужван жител* от дадено здравно заведение или регион.
- ▶ Възможно е прилагане на диференцирани ставки за възрастта и други критерии.
- ▶ По-затворена от първите две системи. Ползва се от + на общия бюджет, за разлика от него обаче е съобразена повече с реалните здравни потребности на населението.
- ▶ Позволява въвеждане на принципа *„парите следват пациента“*.
- ▶ Проспективна

Смесени системи

- ▶ Най-добри резултати и ефекти върху справедливостта и ефективността се получават от прилагане на смесени системи за финансиране на здравни структури, като например **съчетаване на общ бюджет**, но с **кейс-микс** разпределение или използване на т. нар. **клиничен бюджет**.
- ▶ Също така интерес представлява и **вътрешният пазар (квазипазар)** в общественения сектор във Великобритания.

Подходи за дефиниране на здравния продукт и заплащане на изпълнителите на медицинска помощ

1.Междинен подход	Дефиниране на продукта чрез извършената дейност
<i>1.1.Комбинация от услуги</i>	Преглед, манипулация, изследване, операция и т.н.
<i>1.2.Комбинация от случаи</i>	Амбулаторни, диспансерни или болнични случаи; случаи в диагностично свързани групи, случаи по клинични пътеки
2.Резултативен подход	Дефиниране на продукта чрез здравните резултати
<i>2.1.Статус при приключване на случая</i>	Клинично здрав, с подобрене, в ремисия, с усложнения, летален
<i>2.2. Показатели за обществено здраве</i>	Смъртност и заболяемост по причини, инвалидност, показатели за функционален статус и др.

Източник: Адаптирано от Делчева, Е. Икономика на здравеопазването, Издателски център на МУ-Плевен, 2013

- ▶ Въпреки принципните предимства на измерителите на общественото здраве за реалното оценяване на продукта в здравеопазването, те намират слабо приложение на практика при заплащането на изпълнителите на медицинска помощ.

Причини:

- ▶ трудностите при събирането на информация за тяхното получаване и
- ▶ зависимостта на здравните показатели от много други фактори (генетични, околна среда, стил на живот, доходи) освен здравните услуги.
- ▶ Поради това на практика се предпочита **междинния подход**, при който се заплаща за самата здравна дейност.

Стойност в здравеопазването

- ▶ Според *Porter* (2010) стойността в здравеопазването се състои именно в получаването на крайните здравни подобрения от страна на потребителя, а не в самото извършване на здравни услуги.
- ▶ Следователно адекватната база за заплащане би трябвало да бъде добавената стойност за пациента, а не извършената дейност.
- ▶ В това отношение прилагането на диагностично- свързани групи в болничната помощ е подходът, който е най-близък до концепцията за стойност в здравеопазването.

Стойност в здравеопазването

- ▶ Правилният подход за измерване на стойността трябва да обхваща всички здравни услуги, продукти и дейности, които заедно определят доколко успешно са задоволени потребностите на пациента. Тези потребности се определят от заболяването на пациента, дефинирано като сбор от взаимосвързани медицински обстоятелства (диагнози), към които е правилно да се подходи *интегрирано*.

БЛАГОДАРЯ ЗА ВНИМАНИЕТО!

